

คู่มือโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

แบบฟอร์มที่ 1

โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิตสินค้าเกษตร

1. ความเชื่อมโยง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร
 - แผนแม่บทย่อย พัฒนาระบบนิเวศ

2. หลักการและเหตุผล

ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นการดำเนินงานซึ่งเน้นการรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ โดยวางระบบการผลิตและการบริหารจัดการในแนวทางเดียวกัน เพื่อประหยัดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเน้นการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตามนโยบายการตลาดนำการผลิต นำไปสู่การจัดการสินค้าเกษตรสู่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน สร้างเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตรได้อย่างมั่นคงในอนาคต ตามแผนปฏิบัติการเกษตร โดยเกษตรกรยังคงเป็นเจ้าของพื้นที่และร่วมกันดำเนินการบริหารจัดการการผลิต ทั้งนี้ การกำหนดพื้นที่เป้าหมายของเกษตรแปลงใหญ่นำมาซึ่งการดำเนินการในพื้นที่ต่างๆ เช่น พื้นที่ในเขตชลประทาน พื้นที่ปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ในเขตสหกรณ์นิคม และพื้นที่เกษตรทั่วไป โดยเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่จะร่วมกันกำหนดเป้าหมายการผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุกขั้นตอน จนถึงเชื่อมโยงตลาดกับภาคเอกชนแบบประชารัฐ การปรับระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการผลิต โดยเกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกรในพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันหรือติดต่อกันเป็นแปลงใหญ่ทำให้เกิดขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้น (Economy of Scale)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีภารกิจในการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร ตลอดจนดูแลคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จัดทำโครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตเพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาถูก และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร (Motor Pool) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพสู่การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามความต้องการตลาด ด้วยการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก เป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต ตลอดโซ่อุปทาน ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า มีแปลงใหญ่ที่ขึ้นทะเบียนจำนวนทั้งสิ้น 10,693 แปลง เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 571,221 ราย พื้นที่ 9,009,551 ไร่ เกษตรกรมีการรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรรวม 203,665 ราย

3.วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มทำการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ผักและแมลงเศรษฐกิจ มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

3.2 เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

4. เป้าหมาย

4.1 ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต แปลงใหญ่สินค้าเกษตรด้านพืช (ไม่รวมนาแปลงใหญ่) ผักและแมลงเศรษฐกิจ จำนวน 1,811 แปลง ประกอบด้วย

4.1.1 แปลงใหญ่ปี 2566 จำนวน 672 แปลง

4.1.2 แปลงใหญ่ปี 2567 จำนวน 581 แปลง

4.1.3 แปลงใหญ่ปี 2568 จำนวน 558 แปลง

โดยแต่ละประเภท มีความหมาย ดังนี้

แปลงใหญ่ ปี 2566 และ 2567 หมายถึง

- แปลงใหญ่ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP) และมีข้อมูลในระบบ Co-farm.doe.go.th ณ วันที่ 22 สิงหาคม 2567

แปลงใหญ่ ปี 2568 หมายถึง

- แปลงที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสำรวจว่ามีศักยภาพในการดำเนินการแบบแปลงใหญ่

พร้อมดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบแปลงใหญ่ ในปีงบประมาณ 2568 (รับรองได้ภายใน 31 ธันวาคม 2567)

- เงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีดังนี้

1) เกษตรกรสมัครใจรวมกลุ่ม เข้าร่วมดำเนินการ โดยเป็นการรวมแปลงผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แปลงไม่จำเป็นต้องอยู่ติดกันเป็นผืนเดียว แต่ควรอยู่ภายในชุมชนที่ใกล้เคียงกัน

2) ขนาดพื้นที่และจำนวนเกษตรกร จำแนกเป็น 3 ประเภทสินค้า ดังนี้

ข้าว พืชไร่ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ และเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย

ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ สมุนไพร หรือพืชอื่นๆ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย

ประมง ปศุสัตว์ ผักและแมลงเศรษฐกิจ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย

- โค 1 ตัว เท่ากับ 0.65 หน่วย

- กระบือ 1 ตัว เท่ากับ 0.70 หน่วย

- แพะ แกะ 1 ตัว เท่ากับ 0.10 หน่วย

- สัตว์ปีก 1 ตัว เท่ากับ 0.01 หน่วย

- ผังพันธุ์/ผังโรง/ชันโรง ไม่น้อยกว่า 300 รัง

- จิ้งหรีด ไม่น้อยกว่า 300 บ่อ (1 บ่อ เท่ากับ 2.88 ตารางเมตร)

- ครั้ง (พิจารณาจากจำนวนต้นไม้ที่ใช้เลี้ยงครั้ง) ไม่น้อยกว่า 300 ต้น

- สุกร 1 ตัว เท่ากับ 0.40 หน่วย

- 4.2 พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรในแปลงใหญ่ จำนวน 10,000 ราย
- 4.3 พัฒนาสินค้าเกษตรแปลงใหญ่สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 300 ราย

5. สถานที่ดำเนินการ

พื้นที่ 77 จังหวัด

6. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

6.1 จัดเวทีวิเคราะห์ประเมินศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพสินค้า การบริหารจัดการ และการตลาด เพื่อทราบถึงสถานะปัจจุบันและนำไปสู่การวางแผนการผลิตและแผนการตลาด

6.1.1 สำนักงานเกษตรอำเภอจัดเวที เก็บข้อมูล รวบรวม ประมวลผล วิเคราะห์ศักยภาพ 5 ด้าน โดยเก็บข้อมูล 2 ครั้ง ก่อนเริ่มฤดูกาลผลิตเพื่อใช้ออกแบบวางแผนการพัฒนา 5 ด้าน และเก็บข้อมูลหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อวิเคราะห์ผล โดยมอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแปลงใหญ่ดำเนินการเป็นรายแปลง (ตามภาคผนวก 01)

6.1.2 สำนักงานเกษตรจังหวัดตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลตามข้อ 6.1.1 และออกแบบกรอบแนวคิดการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการผลิต

6.2 จัดเวทีแห่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มและออกแบบวางแผนการพัฒนา 5 ด้าน

6.2.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ เลือกแนวทางการวางแผนการผลิตในประเด็นที่มีความสำคัญหรือมีความต้องการพัฒนาสินค้าของกลุ่มใน 5 ด้าน

6.2.2 กรมส่งเสริมการเกษตรออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ในการพัฒนาเกษตรกรเป็นรายสินค้า เน้นวิชาว่าด้วยโลกใหม่ (วิชาแห่งอนาคต) โดยคำนึงถึงการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและความสำคัญของพืชศาสตร์ เช่น กระบวนการสังเคราะห์แสงที่มีความสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อม กระบวนการย่อยสลายของอินทรีย์วัตถุที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณแร่ธาตุในดิน กระบวนการจัดการ เพื่อสร้างการเจริญเติบโตของพืชแต่ละระยะที่มีความสำคัญกับพืช ความรู้ด้านการจัดการการเงินครัวเรือน เป็นต้น ทั้งนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัดสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ในกรณีกิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมทดสอบเทคโนโลยี (พืச்சุญทราบ) เพื่อสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน รวมทั้งสร้างวงจรการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ โดยการเก็บข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลเชิงประจักษ์ต่อไป (ตามภาคผนวก 02-17)

6.2.3 สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ผลิตสื่อการเรียนรู้ประกอบการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร เพื่อใช้ประกอบการชี้แจงสร้างความเข้าใจ โดยเน้นหนักในเรื่องการสร้างความรู้และผลกระทบที่เกี่ยวข้อง

6.2.4 สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดเตรียมวิทยากรเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ตามหลักสูตร

6.2.5 การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรตามหลักสูตรการเรียนรู้ในการพัฒนาเกษตรกร

1) การถ่ายทอดความรู้ สำหรับการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดเวทีการถ่ายทอดความรู้ การศึกษาดูงาน การพบปะแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม เป็นต้น สามารถบูรณาการกับกิจกรรมต่างๆ จากหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น การจัดการศัตรูพืช การจัดการดินและปุ๋ย การจัดหาชีพเสริม เป็นต้น รวมทั้งกิจกรรมที่ได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (หน่วยงานอื่นๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือกระทรวงอื่นๆ และภาคเอกชน) ควรมีการบูรณาการจัดทำหลักสูตรการจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือสินเชื่อต่างๆ ได้ โดยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังนี้

แปลงปีที่ 3 จำนวน 672 แปลง (แปลงปี 2566 การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เน้นการพัฒนาคุณภาพ การเชื่อมโยงตลาด และการบริหารจัดการ)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ราย) 563 แปลงฯ ละ 10,800 บาท
- แปลงขนาดกลาง (51-70 ราย) 77 แปลงฯ ละ 16,200 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (71-100 ราย) 26 แปลงฯ ละ 21,600 บาท
- แปลงขนาดใหญ่มาก (มากกว่า 100 ราย) 6 แปลงฯ ละ 27,000 บาท

แปลงปีที่ 2 จำนวน 581 แปลง (แปลงปี 2567 การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เน้นการพัฒนาคุณภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูปเพิ่มมูลค่า การบริหารจัดการกลุ่ม และการเชื่อมโยงการตลาด)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ราย) 492 แปลงฯ ละ 10,800 บาท
- แปลงขนาดกลาง (51-70 ราย) 61 แปลงฯ ละ 16,200 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (71-100 ราย) 22 แปลงฯ ละ 21,600 บาท
- แปลงขนาดใหญ่มาก (มากกว่า 100 ราย) 6 แปลงฯ ละ 27,000 บาท

แปลงปีที่ 1 จำนวน 558 แปลง (แปลงปี 2568 การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เน้นการใช้เทคโนโลยี การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการกลุ่ม และการตลาด)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ราย) 480 แปลงฯ ละ 10,800 บาท
- แปลงขนาดกลาง (51-70 ราย) 61 แปลงฯ ละ 16,200 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (71-100 ราย) 15 แปลงฯ ละ 21,600 บาท
- แปลงขนาดใหญ่มาก (มากกว่า 100 ราย) 2 แปลงฯ ละ 27,000 บาท

2) สนับสนุนวัสดุการเกษตรเพื่อพัฒนาการผลิต (สนับสนุนปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้) เป็นการสนับสนุนวัสดุ เพื่อประกอบการให้ความรู้ด้านการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร ภายใต้ความเห็นชอบของสมาชิกและบุคลากรกับหน่วยงานวิชาการในพื้นที่ (กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน มหาวิทยาลัย เป็นต้น) ทั้งนี้ ต้องเก็บข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลเชิงประจักษ์ต่อไป รวมทั้งสร้างวงจรการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยดำเนินการตามความต้องการของกลุ่มมีค่าใช้จ่าย ดังนี้

(1) การพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรของแปลงใหญ่ปีที่ 2 และปีที่ 3 (แปลงปี 2567 และปี 2566) เช่น การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผ่านระบบสารสนเทศ เป็นต้น

แปลงปีที่ 3 จำนวน 545 แปลง (แปลงปี 2566)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ราย) 462 แปลงฯ ละ 40,000 บาท
- แปลงขนาดกลาง (51-70 ราย) 59 แปลงฯ ละ 45,000 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (71-100 ราย) 20 แปลงฯ ละ 50,000 บาท
- แปลงขนาดใหญ่มาก (มากกว่า 100 ราย) 4 แปลงฯ ละ 60,000 บาท

แปลงปีที่ 2 จำนวน จำนวน 480 แปลง (แปลงปี 2567)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ราย) 413 แปลงฯ ละ 40,000 บาท
- แปลงขนาดกลาง (51-70 ราย) 48 แปลงฯ ละ 45,000 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (71-100 ราย) 15 แปลงฯ ละ 50,000 บาท
- แปลงขนาดใหญ่มาก (มากกว่า 100 ราย) 4 แปลงฯ ละ 60,000 บาท

(2) การพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรของแปลงใหญ่ปีที่ 1 (แปลงปี 2568) เช่น การจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อทดสอบหรือสาธิตเทคโนโลยีในพื้นที่เกษตรกรต้องการทราบ เป็นต้น

แปลงปีที่ 1 จำนวน 465 แปลง (แปลงปี 2568)

- แปลงขนาดเล็ก (น้อยกว่า 51 ราย) 405 แปลงๆ ละ 45,000 บาท
- แปลงขนาดกลาง (51-70 ราย) 47 แปลงๆ ละ 50,000 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (71-100 ราย) 11 แปลงๆ ละ 60,000 บาท
- แปลงขนาดใหญ่มาก (มากกว่า 100 ราย) 2 แปลงๆ ละ 70,000 บาท

6.2.6 สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ประเมินผลการเรียนรู้ระดับ/การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร

6.3 ดำเนินการตามแผนการพัฒนาใน 5 ด้าน

กลุ่มแปลงใหญ่ดำเนินการตามแผนพัฒนาใน 5 ด้าน ที่ได้วิเคราะห์ออกแบบแผนการพัฒนาสินค้าเป็นรายแปลง เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามความต้องการตลาด และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร

6.4 สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ติดตามและสอบทานประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการปฏิบัติตามแผนการพัฒนา

6.5 การเก็บข้อมูล ประมวลผล วิเคราะห์ผล และจัดทำรายงาน

6.5.1 สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดเก็บข้อมูลแปลงใหญ่ โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกและบันทึกข้อมูลระบบ Co-farm.doe.go.th (ตามภาคผนวก 18)

- 1) แปลงใหญ่ ปี 2566 และแปลงใหญ่ ปี 2567 ร่วมกับทีมงานผู้จัดการและเกษตรกรสมาชิก
 - ทบทวนบัญชีรายชื่อและข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกให้เป็นปัจจุบัน
 - ประเมินผล และจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่ม/สมาชิกในปีที่ผ่านมา
 ในประเด็นต่างๆ เช่น ผลผลิตที่ได้ ต้นทุนการผลิต การรับรองมาตรฐานการผลิต และการตลาด
 - ปรับปรุงข้อมูลในระบบ
- 2) แปลงใหญ่ปี 2568
 - จัดทำบัญชีรายชื่อสมาชิก รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการให้ครบถ้วนตามเงื่อนไขในการดำเนินงานในรูปแบบแปลงใหญ่
 - เปิดแปลงและบันทึกข้อมูลสมาชิกในระบบให้ครบถ้วน เมื่อผ่านการรับรองจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SCP) แล้ว

หมายเหตุ

1) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสมาชิก ให้ใช้ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) ข้อมูลการผลิตการตลาดของเกษตรกร และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านกระบวนการจัดเวทีวิเคราะห์และวางแผนร่วมกันของสมาชิก และนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานตามแบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานรายบุคคลสมาชิกแปลงใหญ่เพื่อบันทึกไว้ในระบบ Co-farm.doe.go.th ให้สามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจากการเข้าร่วมโครงการต่อไป

2) การบันทึกข้อมูล : บันทึกข้อมูลในระบบออนไลน์ Co-farm.doe.go.th

3) การรายงานผลการรับรองและขึ้นทะเบียนเป็นแปลงใหญ่ ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลโครงการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ให้ผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดดำเนินการผ่านระบบ <http://Co-farm.doe.go.th> เท่านั้น ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรจะยึดข้อมูลในระบบเป็นหลักฐานในการดำเนินงานโครงการ

4) แปลงใหญ่ที่มีระบบการปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน หรือสลับการใช้พื้นที่ในการปลูกพืชตามฤดูกาล เช่น แปลงใหญ่ข้าว ที่มีการปลูกพืชหลังนา ให้ทำการปรับปรุงข้อมูลในระบบ ตั้งแต่การแก้ไขชื่อแปลงโดยเพิ่มเติมชื่อสินค้าที่ปลูก เช่น แปลงใหญ่ข้าว/ถั่วลิสง

5) ปรับปรุงการตั้งชื่อแปลง ให้เป็นแบบแผนเดียวกันเพื่อให้สะดวกต่อการจัดหมวดหมู่รายงาน และสืบค้นข้อมูล ดังนี้ “แปลงใหญ่(ชื่อสินค้า) ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....”

6.5.2 สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงาน ส่งกรมส่งเสริมการเกษตร โดยดำเนินการ ดังนี้

- สำนักงานเกษตรอำเภอ ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงานในภาพรวมของอำเภอจัดส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัด

- สำนักงานเกษตรจังหวัด ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงานในภาพรวมของจังหวัดจัดส่งให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร

- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ 1 - 6 ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงานในภาพรวมของเขต รายงานกรมส่งเสริมการเกษตร

6.6 การจัดชั้นคุณภาพและถอดบทเรียนแปลงใหญ่ (ตามภาคผนวก 19)

6.6.1 กรมส่งเสริมการเกษตรปรับปรุงคู่มือการจัดชั้นคุณภาพและถอดบทเรียนแปลงใหญ่

6.6.2 กรมส่งเสริมการเกษตรชี้แจงหน่วยงานในพื้นที่เพื่อดำเนินการจัดชั้นคุณภาพและถอดบทเรียนแปลงใหญ่สินค้าพืช (ไม่รวมสินค้าข้าวและยางพารา) ผึ้งและแมลงเศรษฐกิจ

6.6.3 สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ประสานงานกับผู้จัดการแปลง และคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ พร้อมเป็นพี่เลี้ยง เพื่อจัดเวทีประเมินการจัดชั้นคุณภาพ ตามแบบประเมินการจัดชั้นคุณภาพแปลงใหญ่ และระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนา เสนอให้สำนักงานเกษตรจังหวัดพิจารณากลับกรองผลการประเมินฯ และแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงาน

6.6.4 สำนักงานเกษตรจังหวัด นำผลการประเมินฯ และแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานที่ผ่านการกลั่นกรอง เสนอที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด/คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบผลการประเมินฯ และทราบแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ พร้อมส่งมติที่ประชุมและแนวทางการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรผ่านระบบการบันทึกผลการจัดชั้นคุณภาพแปลงใหญ่ในรูปแบบไฟล์ PDF

6.6.5 สำนักงานเกษตรจังหวัด บันทึกผลการประเมินฯ ที่มาจากมติที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด/คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ลงในระบบการบันทึกผลการจัดชั้นคุณภาพแปลงใหญ่ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 12 กันยายน 2568

6.6.6 สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการถอดบทเรียนแปลงใหญ่ ปี 2565 ตามแนวทางและแบบฟอร์มการถอดบทเรียนแปลงใหญ่ โดยคัดเลือกแปลงที่มีผลการจัดชั้นคุณภาพ ในปีงบประมาณ 2568 ดีขึ้นหรือลดลง เมื่อเทียบกับผลการจัดชั้นคุณภาพในปีงบประมาณ 2567 จังหวัดละ 1 แปลง ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรผ่านระบบการบันทึกผลการจัดชั้นคุณภาพแปลงใหญ่ ในรูปแบบไฟล์ Word ภายในวันที่ 12 กันยายน 2568

6.6.7 กรมส่งเสริมการเกษตร รวบรวมและจัดทำรายงานผลการจัดชั้นคุณภาพและถอดบทเรียน แปลงใหญ่

6.7 พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่

- สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร จัดสัมมนาเพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เพื่อเป็นที่ปรึกษาในการบริหารจัดการกลุ่มให้กับเกษตรกรทั้งด้านการผลิต การบริหารจัดการกลุ่ม และด้านการตลาด

6.8 พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรในแปลงใหญ่ (ตามภาคผนวก 20)

6.8.1 ยกระดับการผลิตและคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP

- อบรมเกษตรกรเพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP จำนวน 10,000 ราย

6.8.2 พัฒนาขับเคลื่อนงานส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP

- ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านความร่วมมือในการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตร (GAP ฟิช) จำนวน 14 ครั้ง ได้แก่ การประชุมความร่วมมือการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตร GAP ฟิช ระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตรกับกรมวิชาการเกษตร (ระดับกรม) ดำเนินการโดยสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กลุ่มคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร จำนวน 2 ครั้ง และการประชุมความร่วมมือการรับรองแหล่งผลิต สินค้าเกษตร GAP ฟิช ระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตรกับกรมวิชาการเกษตร (ระดับเขต) ดำเนินการโดย สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 จำนวนเขตละ 2 ครั้ง รวมจำนวน 12 ครั้ง

6.8.3 การบริหารจัดการ

- ติดตามให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น จำนวน 10,000 ราย/แปลง (เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน GAP ระดับจังหวัด/อำเภอ)

- ติดตามความก้าวหน้า และสรุปผลการดำเนินงาน (เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง)

6.9 พัฒนาศักยภาพแปลงใหญ่สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ตามภาคผนวก 21)

6.9.1 อบรมเกษตรกรสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

- อบรมเกษตรกรสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 300 ราย

6.9.2 ติดตาม ให้คำปรึกษา และประเมินแปลงเบื้องต้น

- ติดตาม ให้คำปรึกษา และตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นให้กับเกษตรกร จำนวน 300 ราย/แปลง (เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเกษตรอินทรีย์ระดับจังหวัด/อำเภอ)

6.9.3 ประเมินสถานการณ์และข้อมูลเกษตรอินทรีย์

- ติดตามความก้าวหน้า และสรุปผลการดำเนินงาน (เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง)

6.10 การบริหารจัดการโครงการ

6.10.1 พัฒนาเกษตรกรเป็นผู้จัดการแปลง

กรมส่งเสริมการเกษตร จัดอบรมเกษตรกรประธานแปลงใหญ่/ผู้จัดการแปลง ปี 2566 โดยพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะในการบริหารจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิต การตลาด ตามแนวทางตลาดนำการผลิต ให้สามารถพัฒนาเป็นผู้จัดการแปลง ที่บริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง และยั่งยืน (สามารถปรับวิธีการพัฒนาเกษตรกรเป็นผู้จัดการแปลงได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์)

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2567			ปี 2568								
	ต.ค. 67	พ.ย. 67	ธ.ค. 67	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68	ก.ค. 68	ส.ค. 68	ก.ย. 68
2.2 สนับสนุนวัสดุการเกษตรเพื่อพัฒนาการผลิต			←									→
3. การจัดชั้นคุณภาพและถอดบทเรียนแปลงใหญ่					←							→
4. พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่	←		→									
5. พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรในแปลงใหญ่	←											→
6. พัฒนาสินค้าเกษตรแปลงใหญ่สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	←											→
7. การบริหารจัดการโครงการ	←											→

9. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

9.1 ผลผลิต (output)

1. พื้นที่การเกษตรได้รับการพัฒนาสู่ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่า 1,800 แปลง
2. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP)

จำนวน 10,000 ราย

3. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 300 ราย

9.2 ผลลัพธ์ (outcome)

1. เกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่มีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรตามแนวทางระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานที่เน้นการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต มีตลาดรองรับ ภายใต้การบริหารจัดการที่ดี สินค้าเกษตรมีคุณภาพและได้รับมาตรฐาน สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันสินค้าเกษตรและสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร

2. แปลงใหญ่ร้อยละ 70 มีประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น

3. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP) ร้อยละ 70 สามารถเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้า

4. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 40 สามารถเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

9.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

1. เกษตรกรได้รับการพัฒนาเข้าสู่ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่า 1,800 แปลง
2. เกษตรกรได้รับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP) จำนวน 10,000 ราย
3. เกษตรกรได้รับการพัฒนาสินค้าเกษตรแปลงใหญ่สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 300 ราย

เชิงคุณภาพ

- พื้นที่การเกษตรได้รับการพัฒนาสู่ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่มีมูลค่าผลผลิตของสินค้าเกษตรสำคัญเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านเศรษฐกิจ

แปลงใหญ่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้น พอเพียงกับค่าใช้จ่ายครัวเรือนตลอดปี

ด้านสังคม

เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เติบโตตามความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และรูปแบบของเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

ด้านสิ่งแวดล้อม

เกษตรกรมีความตระหนักถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยอมรับที่จะปรับตัวและบรรเทาผลกระทบโดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะนำไปสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในอนาคต

11. การติดตามและประเมินผลโครงการ

- 11.1 ระบบ e-Project เป็นการวัดผลเชิงปริมาณ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2567 – 30 กันยายน 2568
- 11.2 ระบบ Co-farm.doe.go.th เป็นการวัดผลลัพธ์การดำเนินงานในเดือนมีนาคม - กันยายน 2568
- 11.3 ระบบ gap62.doe.go.th เป็นการวัดผลเชิงคุณภาพ/ผลลัพธ์การดำเนินงานในเดือนมีนาคม - กันยายน 2568
- 11.4 ระบบ gap62.doe.go.th/or เป็นการวัดผลเชิงคุณภาพ/ผลลัพธ์การดำเนินงานในเดือนมีนาคม - กันยายน 2568

ทั้งนี้ งบประมาณปี 2568 สามารถจ่ายได้ทุกรายการ

12. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กอง/สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

1. ชื่อ นายวุฒิชัย ชินวงศ์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

โทรศัพท์ 02 561 0453

E-mail : Agriman33@gmail.com

2. ชื่อ นางสาวนริศรา วายนต์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ

E-mail : strategy.acpm@gmail.com

3. นางสาวสุชญา ดอกธนธรณ์

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

E-mail : strategy.acpm@gmail.com

4. นางสาวนภาพร ตระการตาทิพย์

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

E-mail : strategy.acpm@gmail.com

5. ชื่อ นางสาวประพิศพรรณ อนุพันธ์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร

E-mail : standard.doae@gmail.com

6. ชื่อ นางพรพิมล ยองสาร

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

E-mail : standard.doae@gmail.com

ภาคผนวก